

ПРОБЛЕМА СПРАВЕДЛИВОСТІ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРИ: ВИКЛИКИ ДЛЯ КРАЇН ЄС ТА УКРАЇНИ

Розглянуто проблему справедливості в європейському освітньому просторі. Грунтуючись на дослідженні Європейської Комісії «Equity in school education in Europe: Structures, policies and student performance» (European Commission/EACEA/Eurydice, 2020) розкрито, що справедливість визнано базовою характеристикою шкільної освіти в країнах ЄС. У цій площині справедливість в освіті позиціонується як освіта, що є одночасно є інклюзивною (коли всі учні отримують мінімальний обсяг якісної освіти), так і чесною/рівною для всіх (коли успішність учнів не залежить від їхнього соціально-економічного походження і статусу).

Констатовано, що викликом в аспекті інклюзії сьогодні розглядається подолання розривів у навчальних досягненнях учнів з різних соціальних страт. Йдеться про кількість завершених років навчання, отримання рівнів та типів кваліфікацій, переліку набутих компетентностей, результатів тестувань тощо. Чим менший відсоток учнів з низьким рівнем успішності та чим менша різниця в успішності між учнями з низьким і високим рівнем успішності, тим більшою є інклюзивність шкільного навчання.

Чесність/рівність як другий вимір справедливості в освіті, передбачає, що персональні та соціальні характеристики, такі як стать, соціально-економічний статус чи етнічне походження не повинні бути перешкодою для освітньому успіху. Концепт справедливості в освіті безпосередньо пов'язаний з рівністю можливостей, коли кожна людина повинна мати рівні можливості для навчання незалежно від обставин, в яких вона народилась. Викликом для освітніх систем ЄС сьогодні є нижча успішність дітей з нижчих соціально-економічних верств населення, яка потім трансформується у нижчий рівень кваліфікацій, набутий ними по завершенні середньої освіти. Вимірювання рівня чесності/рівності освітніх систем передбачає розгляд відмінностей між соціальними групами з точки зору їхніх досягнень і вивчення впливу певних фонових характеристик на результати тестування.

Зроблено висновок, що для України в умовах повномасштабної війни рф проти України, що розпочалась 24 лютого 2022 року, проблема справедливості у загальній середній освіті набула особливої актуальності. Йдеться про аспект інклюзії, коли руйнування інфраструктури, освітнього середовища, переміщення учнів та педагогів всередині країни та за кордон внаслідок бомбардувань, бойових дій, окупації частини території ускладнює забезпечення опанування учнями освітніх стандартів. Зазначене спричиняє освітні втрати та освітні розриви. Дослідження з проблеми освітніх втрат в Україні покликані сприяти їх мінімізації та подоланню (Локшина, Джурило, Максименко, Шпарик О., 2023; Локшина, 2023; Локшина, Глушко, Джурило, Кравченко, Максименко, and Шпарик, 2023a; Локшина, Глушко, Джурило, Кравченко, Максименко, and Шпарик, 2023b; Науменко, 2023; Топузов, Головка, Локшина, 2023; Топузов, Bibik, Lokshyna, Onopriienko, 2022). У цьому контексті затребуваним є досвід ЄС щодо забезпечення справедливості шкільної освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Локшина О., Джурило А., Максименко О., Шпарик О. (2023). До питання про навчальні втрати: термінологічний концепт у сучасному науково-педагогічному дискурсі. *Український Педагогічний журнал*. № 2. 6–18. <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2023-2-6-18>
2. Локшина, О.І. (2023) *Міжнародний досвід вимірювання освітніх втрат*. Педагогічна думка, Київ. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/736900>

3. Локшина, О.І., Глушко, О.З., Джурило, А.П., Кравченко, С.М., Максименко, О.О. and Шпарик, О.М. (2023a). *Освітні втрати: термінологічний дискурс із використанням зарубіжного досвіду*. Педагогічна думка, Київ. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/736873>
4. Локшина, О.І., Глушко, О.З., Джурило, А.П., Кравченко, С.М., Максименко, О.О. and Шпарик, О.М. (2023b). *Strategies to prevent and minimize the consequences of learning losses*. Педагогічна думка, Київ. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/736917>
5. Науменко С. (2023). Проблема освітніх втрат здобувачів загальної середньої освіти та зарубіжний досвід її розв'язання. In: *Педагогічна компаративістика і міжнародна освіта — 2023: горизонти інновацій: матеріали VII Міжнародної наук.-практ. конференції (Київ, 25 травня 2023 р.) / Ін-т педагогіки НАПН України / За заг. ред. О. І. Локшиної*. Київ–Дрогобич: ТзОВ «Трек-ЛТД». 186–190. <https://doi.org/10.32405/978-617-692-804-1>
6. Топузов О., Головка М., Локшина О. (2023). Освітні втрати в період воєнного стану: проблеми діагностики та компенсації. *Український педагогічний журнал*. № 1. 5–13. <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2023-1-5-13>
7. European Commission/EACEA/Eurydice. (2020). *Equity in school education in Europe: Structures, policies and student performance*. Eurydice report. <https://doi.org/10.2797/286306>
8. Topuzov O., Bibik N., Lokshyna O., Onopriienko O. (2022). Organisation of primary education at war in Ukraine: results of a survey of primary education specialists. *Education: Modern Discourses*. Vol. 5. 7–18. <https://doi.org/10.37472/2617-3107-2022-5-01>

Максименко О. О.

*Інститут педагогіки НАПН України
(Київ, Україна)*

ДЕРЖАВНА МОВА В ОСВІТІ ШКОЛЯРІВ-МІГРАНТІВ СПОЛУЧЕНОГО КОРОЛІВСТВА (НА ПРИКЛАДІ АНГЛІЇ)

Сьогоднішні устремління щодо урівноваження проблеми мігрантів спираються на рівні держав на забезпечення рівних прав, обов'язків та можливостей стати рівноправними членами суспільства і громадянами країни. Оцінка участі мігрантів у спільноті відбувається за семи показниками Індексу політики інтеграції мігрантів (Migrant Integration Policy Index / MIPREX), серед яких: мобільність ринку праці, воз'єднання сім'ї, освіта, політична участь, довгострокове проживання, доступ до громадянства, антидискримінація.

Виявлено, що показники, які пов'язані з цільовою освітньою політикою, зорієнтовані на рівні держави на рівний доступ і можливості. Спираючись на це, виокремлюються чотири рівні показників, серед яких:

ДОСТУП

- дошкільна освіта
- обов'язкова освіта як законне право
- оцінка попереднього навчання
- підтримка доступу до середньої освіти
- професійне навчання
- вища освіта
- поради та вказівки

ЦІЛЬОВІ ПОТРЕБИ

- вступні програми
- підтримка мови (мов) навчання
- контроль за учнями
- цільова технічна та фінансова допомога
- навчання вчителів щодо потреб мігрантів

НОВІ МОЖЛИВОСТІ